

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.025.04.2019

**Pan Artur Wierzbowski
Wójt Gminy Piątница
Urząd Gminy Piątница
ul. Stawiskowska 53
18-421 Piątница Poduchowna**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/065 - Segregacja odpadów komunalnych na terenie województwa podlaskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Piątnica, ul. Stawiskowska 53, 18-421 Piątnica Poduchowna
Kierownik jednostki kontrolowanej	Artur Wierzbowski, Wójt Gminy Piątnica, od 22 listopada 2018 roku do zakończenia kontroli W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Krzysztof Ryszard Kozicki, Wójt Gminy Piątnica, od 8 grudnia 2014 roku do 22 listopada 2018 roku. (akta kontroli, str. 171-178)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i wprowadzenie regulacji dotyczących gospodarki takimi odpadami na terenie gminy.2. Nadzór nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym nad zadaniami powierzonymi podmiotom odbierającym odpady komunalne i podmiotom przetwarzającym takie odpady z terenu gminy.3. Osiąganie założonych poziomów recyklingu, ponownego użycia i odzysku odpadów komunalnych z terenu gminy, w tym weryfikacja danych otrzymywanych od odbiorców odpadów komunalnych i podmiotów, do których zostały one przekazane.4. Prowadzenie przez gminę działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi, w tym promujących selektywne zbieranie odpadów.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2017 roku – 31 grudnia 2019 roku z wykorzystaniem dowodów sporządzonych po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler/Kontrolerzy	Karolina Liberadzka-Czubowska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/7/2020 z 9 stycznia 2020 r . (akta kontroli str. 1)

¹ Dz. U. z 2019 roku poz. 489, ze zm. Ustawa zwana dalej: *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wprowadzone w Gminie regulacje dotyczące systemu segregacji odpadów komunalnych nie były prawidłowe, co miało wpływ na niepełną jego skuteczność, o czym świadczą stwierdzone przez NIK nieprawidłowości. Gmina osiągnęła wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów biodegradowalnych przekazywanych do składowania w latach 2017–2018. Następował jednak systematyczny spadek udziału frakcji selektywnie zbieranych u źródła (papier, tworzywa sztuczne, metal, szkło i opakowania wielomateriałowe) – z 18% w 2016 roku do 12,5% w 2018 roku.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Rada Gminy Piątница w wymaganym terminie wprowadziła zasady selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Nie uregulowano jednak funkcjonowania Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów³ oraz nie dostosowano tych zasad do Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego w latach 2016–2022⁴. Pominięto, bowiem m.in. podstawowy cel, jakim jest określenie sposobu zapobiegania powstawaniu odpadów. Na przestrzeni lat 2016–2018 ilość odpadów odbieranych z terenu Gminy wzrosła o 35%. Systemem odbioru odpadów komunalnych objęto nieruchomości mieszkalne na terenie Gminy.

Funkcjonujący na terenie Gminy Pszok zlokalizowany był w dostępnym dla wszystkich mieszkańców miejscu. W latach 2017–2019 nie funkcjonował on jednak prawidłowo. Brak pełnej kontroli nad ilością i rodzajem odpadów oraz osobami je pozostawiającymi w Pszok powodował bowiem, że odpady zbierane selektywnie mogły być mieszane z innymi frakcjami odpadów. Mogło się to również przyczynić do składowania przez mieszkańców odpadów komunalnych w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Nie zapewniono też właściwego nadzoru nad wykonywaniem zadań przez firmy, które usuwały odpady komunalne z terenu Gminy.

Selektywne zbieranie i segregowanie odpadów przyczyniło się do osiągnięcia wymaganych ustawowo poziomów recyklingu. W latach 2017 i 2018 wskaźniki zostały obliczone jednak nierzetelnie. Gmina wyliczyła, bowiem poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów z papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych w korekcie za 2018 rok na 71,46% zamiast na 38,13%, co nie pozwoliło jej na rzetelną ocenę stanu gospodarki odpadami oraz podjęcie adekwatnych działań naprawczych, informacyjnych i edukacyjnych.

Gmina prowadziła działania informacyjno-edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami w ograniczonym zakresie. Nie uwzględniono metod zapobiegania powstawaniu odpadów, świadomej konsumpcji, możliwości ograniczania zakupów żywności w plastikowych opakowaniach oraz użytkowania przedmiotów jednorazowego użytku. O nieskuteczności działań informacyjno-edukacyjnych świadczy pozostawianie przez mieszkańców odpadów komunalnych w miejscach do tego nieprzeznaczonych, w tym ujawnionych podczas kontroli NIK, jak również przypadki niewłaściwej segregacji odpadów.

Gmina nie opublikowała też na stronie internetowej BIP Urzędu analiz stanu gospodarki odpadami, co było niezgodne art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 roku o *dostępie do informacji publicznej*⁵. Nie przekazywała również do Głównego Urzędu Statystycznego informacji o istniejących i zlikwidowanym nielegalnych miejscach składowania odpadów.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako: ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: Pszok.

⁴ Dalej: WPGO 2016–2022.

⁵ Dz. U. z 2019 roku poz. 1429, ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i wprowadzenie regulacji dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą, do 26 marca 2020 roku, w Gminie stosowano Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Piątница (dalej: Regulamin), uchwalony przez Radę Gminy 20 lutego 2013 roku i znowelizowany z dniem 1 lipca 2013 roku oraz 1 stycznia 2017 roku⁷. Regulamin, na wniosek Wójta, został pozytywnie zaopiniowany przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego. Rada Gminy uwzględniła w nim uwagi zawarte w opinii sanitarnej w całości i zwiększyła częstotliwość odbioru nieczystości ciekłych oraz odpadów komunalnych zmieszanych w okresie letnim.

(akta kontroli str. 77-101, 203)

Dostosowanie Regulaminu⁸ do wymagań art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości porządku w gminach⁹ i do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów nastąpiło uchwałą Rady Gminy z 29 września 2016 roku w sprawie zmiany Regulaminu. Został on dostosowany do obowiązków wynikających z *ucpg* i do rozporządzenia w sprawie selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów. Po uchwaleniu *WPGO 2016–2022* z dniem 19 grudnia 2016 roku, Regulamin nie był nowelizowany (wszedł w życie 1 stycznia 2017 r.). Treść regulaminu była zgodna z *WPGO 2016–2022* m.in. w zakresie: przyjętych celów w gospodarce odpadami i terminów ich osiągnięcia, selektywnej zbiórki odpadów, przyporządkowania Gminy do regionu gospodarki odpadami komunalnymi i ustanowienia punktów odbioru zużytej odzieży. Systemem odbioru odpadów komunalnych objęto nieruchomości zamieszkałe. Do 9 marca 2020 roku nie uchwalono zaś nowego Regulaminu, co opisano w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 77-101, 551-552)

Obowiązujące od 2017 roku w Regulaminie zmiany dotyczyły m.in.: wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości, co było zgodne z *ucpg*. Mieszkańcy zobowiązani zostali do zbiórki odpadów komunalnych powstających na terenie nieruchomości w trzynastu frakcjach.¹⁰ Odbiór odpadów zmieszanych i biodegradowalnych miał następować nie rzadziej niż dwa razy w miesiącu w okresie wiosenno-letnim (kwiecień – październik) oraz raz w miesiącu w okresie jesienno-zimowym (listopad – marzec)¹¹. Częstotliwość odbioru odpadów zbieranych selektywnie¹² określono raz na kwartał: dla papieru, tektury i szkła, a dla tworzyw sztucznych, opakowań wielomateriałowych i drobnego metalu – raz na miesiąc. Pozostałe frakcje odpadów odbierane były dwa razy w roku. Mieszkańcy Gminy zobowiązani byli do gromadzenia odpadów w workach o odpowiednim kolorze, z oznaczeniem rodzaju odpadów, przeznaczonych

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Od 27 marca 2020 roku obowiązuje Regulamin przyjęty 9 marca 2020 roku.

⁸ Regulamin określono w Załączniku nr 1 do uchwały Nr 1 117/XXUI/2013 Rady Gminy Piątница z dnia 20 marca 2013 roku (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 1816, ze zm.). Został on znowelizowany z dniem 1 stycznia 2017 roku uchwałą Nr 111/XX/2016 Rady Gminy Piątница z dnia 29 września 2016 roku o zmianie uchwały w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Piątница (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 3724).

⁹ Dalej: *ucpg*.

¹⁰ § 2 ust 2 Regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie Piątница. Właściciele nieruchomości zobowiązani zostali do zbierania w sposób selektywny powstających na terenie nieruchomości odpadów komunalnych, obejmujących następujące frakcje: papier i tektura, metale, tworzywa sztuczne, szkło, opakowania wielomateriałowe, odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony, odpady zielone.

¹¹ Właściciele zapewniają utrzymanie czystości i porządku na terenie nieruchomości m.in. przez wyposażenie jej w pojemniki na odpady zmieszane o pojemności od 120 l do 1.100 l. Pojemniki lub worki z folii polietylowej LDPE o grubości dostosowanej do ilości i rodzaju odpadów przeznaczonych do selektywnej zbiórki odpadów o pojemności od 60 l do 120 l.

¹² § 10 ust. 2 Regulaminu.

do wyselekcjonowanych surowców oraz wystawiania odpadów do odbioru w szczelnie zamkniętych workach. (akta kontroli str. 77-101, 235-272, 485-490, 503-534)

Gmina posiadała uregulowane zagadnienia związane z utrzymaniem czystości i porządku na swoim terenie. Poza uchwalonym Regulaminem, Rada Gminy:

- wybrała metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustaliła stawki takiej opłaty,
- ustaliła szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług związanych z odbieraniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i ich zagospodarowywania w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za te świadczenia,
- określiła, stosownie do postanowień art. 6n ust. 1 pkt 1 i 2 *ucpg*, wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, składanej przez właścicieli nieruchomości oraz warunków i trybu składania deklaracji¹³. W deklaracji wskazano (stosownie do postanowień art. 6l ust. 1 *ucpg*) częstotliwość i tryb oraz termin uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. (akta kontroli str. 273-322, 445)

Mieszkańcy deklarowali sposób gromadzenia odpadów (selektywnie lub nie) oraz ilość osób zamieszkujących w nieruchomości. Od 2019 roku nastąpiła zmiana deklaracji wynikająca ze zmiany metod ustalania opłaty, w wyniku której wprowadzono rozróżnienie nieruchomości zamieszkałych przez sześć lub więcej osób (w podziale na prowadzące gospodarstwa domowe lub nie)¹⁴. W Regulaminie nie określono elementów fakultatywnych, np. dodatkowych warunków dotyczących ułatwienia prowadzenia selektywnego zbierania odpadów przez osoby niepełnosprawne, w szczególności niedowidzące¹⁵.

Wójt Gminy poinformował, że nie było takiej potrzeby. Na terenie Gminy powstawanie odpadów na terenach nieruchomości niezamieszkałych jest prowadzone na zasadzie indywidualnych umów pomiędzy właścicielami tych nieruchomości a przedsiębiorcą świadczącym usługi odbierania odpadów. Gmina informowała na stronie internetowej o przedsiębiorstwach wpisanych do rejestru, z którymi można zawrzeć umowy.

(akta kontroli str. 201-202, 258-299, 341-342, 566-569)

Wójt Gminy prowadził na bieżąco rejestr działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Rejestr ten zawierał wszystkie informacje wymagane postanowieniami art. 9c *ucpg*¹⁶. W rejestrze ujęto siedem podmiotów odbierających odpady komunalne. W 2019 roku dwa podmioty wykreślono z rejestru, na ich wniosek. W okresie objętym kontrolą Wójt prowadził również postępowanie dotyczące wykreślenia z rejestru jednego z przedsiębiorstw. Postępowanie to zostało zakończone pozostawieniem przedsiębiorstwa w rejestrze. Gmina terminowo, tj. do końca stycznia każdego roku, informowała Marszałka Województwa Podlaskiego o podmiotach wpisanych do rejestru i z niego wykreślonych. Umowy zawierane i rozwiązywane przez zarejestrowane firmy z właścicielami nieruchomości niezamieszkałych były raportowane w sprawozdaniach do Urzędu. Na podstawie informacji otrzymanych z firm odbierających odpady w latach 2017–2019 zarejestrowano odpowiednio 104, 99 i 99 indywidualnych umów na gospodarowanie odpadami. (akta kontroli str. 273-322, 303-305, 566)

¹³ W deklaracji zamieszczono również pouczenie, że stanowi ona podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1438. Na każdego właściciela nieruchomości nałożono obowiązek, polegający w szczególności na złożeniu Wójtowi deklaracji, w terminie 14 dni od dnia zamieszkania w danej nieruchomości pierwszego mieszkańca.

¹⁴ Załącznik do uchwały Nr 11/111/2018 Rady Gminy Piątница z dnia 17 grudnia 2018 r.

¹⁵ Elementy fakultatywne ustalone w art. 4 ust. 2a *ucpg*. Rada gminy może w regulaminie: 1) wprowadzić obowiązek selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych innych niż wymienione w ust. 2 pkt 1 lit. a i b oraz określić wymagania w zakresie selektywnego zbierania tych odpadów; 2) postanowić o zbieraniu odpadów stanowiących części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków i cmentarzy odrębnie od innych bioodpadów, stanowiących odpady komunalne; 3) określić dodatkowe warunki dotyczące ułatwienia prowadzenia selektywnego zbierania odpadów przez osoby niepełnosprawne, w szczególności niedowidzące; 4) określić wymagania dotyczące kompostowania bioodpadów, stanowiących odpady komunalne w kompostownikach przydomowych na terenie nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi oraz zwolnić właścicieli takich nieruchomości, w całości lub w części, z obowiązku posiadania pojemnika lub worka na te odpady; 5) określić warunki uznania, że odpady, o których mowa w pkt 1 oraz w ust. 2 pkt 1 lit. a i b *ucpg*, są zbierane w sposób selektywny.

¹⁶ Zgodnie z przepisem art. 9c *ucpg*, rejestr powinien zawierać oznaczenie: firmy, siedziby i adresu albo imienia, nazwiska i adresu przedsiębiorcy; numeru identyfikacji podatkowej (NIP); numeru identyfikacyjny REGON, o ile przedsiębiorca taki numer posiadał; rodzaju odbieranych odpadów komunalnych.

W latach 2017–2019 Gmina nie uregulowała działalności Pszok oraz nie zapewniła właściwej jego organizacji, co opisano w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Sposób funkcjonowania Pszok w latach 2017–2019 wynikał z zapisów ustalonych w umowach zawieranych z przedsiębiorcami odpowiedzialnymi za odbiór odpadów komunalnych, wyłonionymi w postępowaniach przetargowych. Gmina zobowiązała przedsiębiorców do wyposażenia działki¹⁷, przeznaczonej i udostępnionej przez Gminę na Pszok, w pojemniki na poszczególne frakcje odpadów i odbieranie odpadów. Z umów na odbiór odpadów komunalnych oraz informacji pracowników Gminy wynika, że nie limitowano ilości i rodzaju tych opadów. Odległość Pszok od najdalej położonej miejscowości (Dobrzyjałowo) w granicach Gminy wyniosła 29 km. Odległość Pszok od zidentyfikowanych dzikich wysypisk śmieci wynosiła 13,2 km (miejscowość Guty) i 16 km (miejscowość Kosaki). W latach 2017–2019 lokalizacja i godziny otwarcia Pszok nie były konsultowane z mieszkańcami Gminy. Nie zarejestrowano jednak skarg na dostępność Pszok dla mieszkańców Gminy oraz możliwości deponowania w nim co najmniej odpadów komunalnych, o których mowa w art. 3 ust 2 pkt 5 *ucpg*. Odpady nie były magazynowane. Każdorazowo na wezwanie pracowników Gminy odpady były odbierane przez firmę, która świadczyła usługi odbioru odpadów komunalnych. Z umów zawartych przez Gminę wynika, że w latach 2017–2019 odpady komunalne z Pszok odbierały następujące firmy:

- od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 r.– Zakład Usługowy Winpol S.C¹⁸,
- od 18 sierpnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. – Przedsiębiorstwo Usługi Komunalne Błysk¹⁹,
- od 2 stycznia do 31 grudnia 2019 r.– Przedsiębiorstwo Usługowo-Ascenizacyjne Astwa sp. z o.o.²⁰

Dwie z nich wykazywały w sprawozdaniach tylko odbiór odpadów wielogabarytowych, a jedna²¹ w sprawozdaniach nie wyodrębniła odpadów odebranych z Pszok.

Według informacji przekazanych przez pracowników Gminy firmy odbierały z Pszok głównie odpady wielkogabarytowe. W Pszok nie pozostawiano baterii, gdyż były zbierane w szkołach, podobnie jak przeterminowane leki w pojemniku umieszczonym aptece, a dla odpadów elektronicznych i elektrycznych oraz opon organizowano zbiórki aukcyjne dwa razy do roku w terminach określonych w harmonogramach odbioru śmieci.

(akta kontroli str. 77-101, 321-333, 341-342, 382-407)

Pszok decyzją Urzędu został zamknięty z dniem 31 grudnia 2019 r. Od 1 stycznia 2020 r. prowadzenie Pszok w nowej lokalizacji zostało powierzone w drodze umowy Zakładowi Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. Gmina uregulowała działanie Pszok w § 13 ust. 3 regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Piątnica z 21 lutego 2020 r.

(akta sprawy str. 366-370, 535-542)

Gmina przynależała do Regionu Zachodniego Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w woj. podlaskim. Odebrane odpady komunalne od mieszkańców Gminy były kierowane do Zakładu Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czartorii. W okresie objętym kontrolą Gmina nie uczestniczyła w finansowaniu funkcjonowania instalacji. Moce przerobowe, możliwości odzysku z odpadów zmieszanych frakcji nadających się do recyklingu, ponownego użycia określało pozwolenie zintegrowane²²

¹⁷ Działka przeznaczona na PSZOK położona była przy budynku Urzędu Gminy w Piątnicy, ul. Stawiskowska 53.

¹⁸ Wg.sprawozdania odebrano odpady o kodzie 20 03 07, w ilości 6,800 Mg.

¹⁹ Wg.sprawozdania za 2017 roku odebrano odpady o kodzie 20 03 07, w ilości 8,340 Mg. Ponadto w 2018 roku odebrano odpady o kodzie 20 01 32 – 0,006 Mg.

²⁰ Odpady o kodzie 20 03 07 raportowano w kartach odbioru odpadów, bez wskazania, że pochodzą z Pszok.

²¹ Przedsiębiorstwo Usługowo-Ascenizacyjne Astwa Sp. z o.o.

²² Marszałek Województwa Podlaskiego 23 sierpnia 2019 r. decyzją nr DOS-II.7222.1.4.2019 wydał pozwolenie zintegrowane do składowania odpadów ponad 10 ton na dobę i całkowitej pojemności oraz ponad 25.000 ton, do mechanicznego przetwarzania odpadów o zdolności przetwarzania do 40.000 Mg/rok przy pracy na dwie zmiany, do biologicznego przetwarzania odpadów frakcji podsitowej drobnej i średniej (pochodzącej z mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych), selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów o zdolności przetwarzania do 20.000 Mg/rok, do przetwarzania odpadów wielkogabarytowych o wydajności do 5.000 Mg/rok, do przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego o zdolności przetwarzania do 25.000 Mg/rok, do przetwarzania odpadów budowlanych o wydajności do 14.700 Mg/rok.

udzielone przez Marszałka Województwa Podlaskiego dla Zakładu Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. (akta kontroli str. 449-484, 552-553)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie *ucpg*, dotychczasowe akty prawa miejscowego zachowywały moc przez 18 miesięcy po 1 lutego 2015 r., tj. do 1 sierpnia 2016 r. Tym samym regulamin z 2013 roku utracił moc i nie powinien być zmieniany w 2017 roku tylko uchwalony od nowa²³. Nie miało to jednak wpływu na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie Gminy.
(akta kontroli str. 77-101)

2. Sposób świadczenia usług przez Pszok nie był uregulowany uchwałą Rady Gminy, co było niezgodne z art. 6r ust. 2 pkt. 3 *ucpg*, a Wójt Gminy nie zapewnił właściwej jego organizacji²⁴. Oględziny działki przeznaczonej na Pszok w latach 2017–2019 wykazały bowiem, że miejsce było ogrodzone tylko z jednej strony, z drugiej strony ograniczone budynkiem Urzędu, a dojazd do działki możliwy był od strony otwartego parkingu za budynkiem Urzędu, bez ograniczeń. Postanowienia umów z odbiorcami odpadów ograniczały się do obowiązku wyposażenia działki udostępnionej przez Gminę na Pszok w pojemniki na poszczególne frakcje odpadów i odbieranie odpadów. Umowy te nie przewidywały w Pszok: ogrodzenia, wagi, tablicy informacyjnej, monitoringu oraz możliwości identyfikacji osób pozostawiających odpady (monitoring bez archiwizacji założono od 2019 roku). W tygodniu poza godzinami pracy Urzędu oraz w weekendy nie było osoby nadzorującej kto, jakie i ile odpadów pozostawia w Pszok. Taka organizacja nie gwarantowała rozdzielenia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych możliwych do deponowania w Pszok, czego wymaga przepis art. 3 ust. 2 pkt. 6 *ucpg*.
(akta kontroli str. 235-333, 341-342, 366-407, 449-484, 526-530)

Wójt Gminy wyjaśnił, że zasady organizacji i funkcjonowania Pszok były uregulowane umowami z odbiorcami odpadów komunalnych i w specyfikacjach przetargów. Informacja o Pszoku była umieszczona na stronie internetowej Urzędu, na tablicy ogłoszeń w Urzędzie, na tablicach ogłoszeń w sołectwach oraz mieszkańców informowano telefonicznie w przypadku pytań. Wszyscy mieszkańcy korzystali z tego punktu. Nikt z osób korzystających nie wnosił uwag. Zauważalna jednak była konieczności zmiany lokalizacji punktu i usprawnienia systemu ich przyjmowania. Naczelnik Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Terenowej wyjaśnił, że nie było w Pszok wagi, ponieważ nie było infrastruktury towarzyszącej umożliwiającej zainstalowanie wagi na tym terenie. W związku z tym ważenie odbywało się na bramie w miejscu unieszkodliwienia odpadów. Miejsce przeznaczone na Pszok znajdowało się na działce gminnej, która była odgrodzona ogrodzeniem stałym od działki sąsiedniej. Natomiast od strony Urzędu ograniczeniem był parking samochodowy oraz ściana budynku. Gmina starała się utworzyć Pszok, który spełniałby wszystkie wymagania ustawowe. Po przeanalizowaniu posiadanych gruntów przez Gminę okazało się, że działki najbardziej dostępne dla mieszkańców nie są możliwe do zagospodarowania pod Pszok (m. in. grunty klasy III). Dlatego też w 2019 roku podjęto decyzję o przekazaniu prowadzenia Pszok obsługującego mieszkańców Gminy Piątnica do Zakładu Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. Wyjaśnił też, że lokalizacja Pszok przy Urzędzie była czasowym rozwiązaniem, umożliwienia mieszkańcom Gminy oddanie odpadów, które kwalifikowały się do ich pozostawienia. Mieszkańcy byli poinformowani o lokalizacji Pszok za pomocą informacji wywieszonych na tablicach ogłoszeń w każdej miejscowości. Firmy obsługujące Pszok zobligowane były umową do prowadzenia Pszok w miejscu wskazanym przez zamawiającego.

(akta kontroli str. 449-484, 566-569)

²³ Uchwała Rady Gminy z 20 marca 2013 roku w sprawie Regulaminu została zastąpiona nową uchwałą dopiero 9 marca 2020 r.

²⁴ Nadzór nad Pszok sprawowany był przez wyznaczonego pracownika Wydziału Gospodarki Przestrzennej w godzinach pracy Urzędu, tj. od 7.30 do 15.30. Poza godzinami pracy Urzędu, tj. po godzinie 15.30 i w weekendy, pracownicy Urzędu nie sprawowali nadzoru nad rodzajami i ilością pozostawianych odpadów.

OCENA CZĄSTKOWA

W Gminie ustalono zasady selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Nie były one jednak prawidłowe. Regulamin utrzymania porządku i czystości nie został bowiem uchwalony od nowa, jak wymagał tego przepis art. 4 ust 3 *ucpg* oraz nie został dostosowany do *WPGO 2016–2022*. Również funkcjonowanie Pszok nie zostało uregulowane zgodnie z przepisem art. 6r ust. 3 *ucpg*. Nie zapewniono w nim też warunków organizacyjnych do oddzielenia strumienia poszczególnych frakcji odpadów. Gmina prowadziła na bieżąco rejestr działalności regulowanej dotyczący odbiorców odpadów komunalnych.

OBSZAR

2. Nadzór nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym nad zadaniami powierzonymi podmiotom odbierającym odpady komunalne i przetwarzającym te odpady z terenu gminy

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z danymi znajdującymi się w ewidencji ludności, liczba mieszkańców Gminy (pobyt stały i czasowy) – wg. stanu na 31 grudnia – wynosiła w 2017 roku – 10.822 osób, w 2018 roku – 10.809 osób, w 2019 roku – 10.859 osób²⁵.

Gminnym system odbioru odpadów było objętych 8.076 osób w 2017 roku, z których 8.007 (99,15%) zadeklarowało selektywną zbiórkę odpadów. W 2018 roku gminnym system odbioru odpadów było objętych 8.067 osób, z których 8.002 (99,2%) zadeklarowało selektywną zbiórkę odpadów, a w 2019 roku²⁶ 7.942 osób, z których 7.898 (99,4%) zadeklarowało selektywną zbiórkę opadów. (akta sprawy str. 4-7, 566)

Gmina weryfikowała na bieżąco objęcie systemem odbioru odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców nieruchomości zamieszkałych. Na początku każdego miesiąca kalendarzowego do Wydziału Rolnictwa, Podatków i Usług z ewidencji ludności wpływała lista osób nowo zameldowanych oraz lista zgonów. Otrzymane wykazy były weryfikowane. Sprawdzano czy właściciel nieruchomości złożył zmianę deklaracji za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Jeżeli nie było żadnej informacji, organ podatkowy dzwonił do właściciela nieruchomości z prośbą o wyjaśnienia. Brak reakcji ze strony podatnika skutkowało pisemnym wezwaniem do złożenia deklaracji. Po upływie 14 dni od odbioru wezwania Gmina wszczyniała postępowanie podatkowe w sprawie określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi²⁷.

Nowo wybudowane budynki mieszkalne zgłoszone do użytkowania w 2018 roku i w I połowie 2019 roku były prawidłowo zweryfikowane przez Urząd pod względem liczby osób zameldowanych i zobligowanych do złożenia deklaracji.

(akta sprawy str. 3-7, 341-345)

Gmina nie kontrolowała z własnej inicjatywy podmiotów odbierających odpady z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów *ucpg* oraz z Pszok, co zostało opisane w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Przeprowadzone przez Gminę w 2019 roku dwie kontrole jednej firmy odbierającej odpady zostały przeprowadzone w związku z postępowaniem dotyczącym niespełnienia szczególnych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (w zakresie odległości bazy firmy od granicy Gminy oraz właściwych warunków bazy magazynowo-transportowej). Kontrole te stwierdziły właściwe wyposażenie bazy magazynowej i jej lokalizację. (akta sprawy str. 225-234, 543-544)

²⁵ Liczba mieszkańców zgodnie z danymi pochodzącymi z rejestru mieszkańców: zgodnie z ustawą z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, według stanu na 31 grudnia lat 2017–2019:

<http://oldbip1.gminapiatnica.pl/ugpiatnica.doc.pl/indexeada.html?wiad=116969>,

<https://bip.gminapiatnica.pl/dla-mieszkanow/ewidencja-ludnosci/275-statystyka-ludnosci>,

<https://bip.gminapiatnica.pl/dla-mieszkanow/ewidencja-ludnosci/900-statystyka-ludnosci-stan-na-31-12-2019-r>.

²⁶ Analiza stanu gospodarki odpadami za rok 2019:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj1wpGfnKrpAhVNxIsKHen9CAQQFjAAegQIBRAB&url=https%3A%2F%2Fbip.gminapiatnica.pl%2Fgloszenia%2Fbiezaceinformacje%3Ftask%3Darticle.downloadAttachment%26id%3D1585%26version%3D1644&usg=AOvVaw1wzJR3KOsaaDMA--J1E_MF.

²⁷ W 2019 roku wysłano 42 wezwania do złożenia deklaracji. Wszystkie wezwane osoby stawiły się do Urzędu, celem złożenia wyjaśnień lub zmiany deklaracji.

W latach 2017–2019 nie prowadzono również kontroli sposobu segregacji odpadów przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, gdyż – jak poinformował Wójt – kontrola ta sędowana była na firmy odbierające odpady z terenu Gminy.

(akta sprawy str. 491-493)

Odbiorcy odpadów z terenu Gminy zobowiązani byli – zgodnie z § 5 zawartych umów²⁸, których przedmiotem był odbiór i zagospodarowanie stałych odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych – do realizacji „reklamacji” (nieodebranie odpadów z nieruchomości w terminach ustalonych harmonogramem) w ciągu 48 godzin od otrzymania zawiadomienia.

Odbiorcy odpadów w umowie zostali zobowiązani również do przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych²⁹ oraz do monitorowania ciążącego na właścicielu nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W przypadku niedopełnienia przez właściciela nieruchomości tego obowiązku, podmiot odbierający odpady komunalne przyjmować je powinien jako zmieszane odpady komunalne i niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia zaistnienia opisanej sytuacji pisemnie, faxem lub drogą elektroniczną (poczta e-mail) powiadomić o tym fakcie Urząd, załączając dokumentację filmową lub zdjęciową oraz tekstową, umożliwiającą identyfikację nieruchomości. Kary umowne³⁰, określone w § 9 umowy, obejmowały m.in. przypadki zmieszania selektywnie zebranych odpadów ze zmieszanymi odpadami komunalnymi. W okresie objętym kontrolą Gmina nie nakładała kar na odbiorców odpadów w tym zakresie.

Zgodnie z umowami, wykonawcy mieli obowiązek dostarczania Urzędowi w wersji papierowej i elektronicznej sprawozdań kwartalnych, o których mowa w art. 9n *ucpg*, do końca miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczy. Sprawozdania powinny być sporządzane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 maja 2012 roku *w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami*³¹. Odbiorcy odpadów byli zobowiązani i przedkładali karty przekazania odpadów do RIPOK-u bądź do innej jednostki, która odbiera odpady selektywnie zebrane. Karty były zgodne ze wzorami, ustalonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 roku *w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów*³².

Ponadto odbiorcy odpadów mieli obowiązek dostarczania Urzędowi w wersji papierowej i elektronicznej sprawozdań kwartalnych³³, a w przypadku zmiany rozporządzenia, zgodnie z obowiązującymi wzorami druków, przedkładania Urzędowi kart przekazania odpadów³⁴ do RIPOK-u bądź do innej jednostki, która odbiera odpady selektywnie zebrane. W latach 2017–2019, zgodnie z warunkami określonymi w umowach zawartych z odbiorcami odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych, odbiorcy odpadów przekazywali do Urzędu miesięczne protokoły wykonania usługi lub kopię kart przekazania odpadów do Zakładu Przetwarzania Odpadów w Czartorii. Dane przedstawione przez odbiorców odpadów Gminie w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z kart przekazania odpadów. (akta kontroli str. 242-257, 273-322, 341-342, 494-496, 531-536, 540, 561-565)

²⁸ Umowa nr GPT.272.2.2017 z 27 listopada 2017 r., zawarta pomiędzy Gminą i BŁYSK.

²⁹ W szczególności: ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, ze zm.), ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r. poz. 250), uchwały Nr 117/XXVI/2013 Rady Gminy Piątnica z dnia 20 lutego 2013 r. w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Piątnica (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r. poz. 1816, z zm.), uchwały Nr 120/XXVI/2013 Rady Gminy Piątnica z dnia 20 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r. poz. 1323).

³⁰ 10.000 zł za każdy przypadek zmieszania odpadów selektywnie zebranych ze zmieszanymi odpadami.

³¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 630.

³² Dz. U. z 2014 r. poz. 1973.

³³ Wzór sprawozdań kwartalnych, o których mowa w art. 9n ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Sprawozdania powinny być sporządzone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 maja 2012 r. w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami (Dz. U. z 2012 r. poz. 630).

³⁴ Zgodnie z wzorami, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1973).

Gmina otrzymywała informacje na temat faktycznego odzyskiwania poszczególnych frakcji odpadów, które były przekazywane z jej terenu. Otrzymywała również informacje, do jakich podmiotów trafiały odpady zebrane selektywnie, jakim procesom były poddawane, ile z tych odpadów zostało zmagazynowanych, ile poddano recyklingowi, odzyskowi, a ile trafiło na składowisko. W okresie objętym kontrolą Urząd nie kontrolował podmiotów, do których przekazywano odpady zbierane selektywnie. (akta kontroli, str. 531-536)

Pojazdy odbierające odpady były wyposażone w system monitoringu. Gmina na żądanie otrzymywała dane z monitoringu. (akta kontroli str. 235-257, 299-302)

Urząd przyjął jedno zgłoszenie o nieprawidłowościach w segregacji odpadów od podmiotu odbierającego. Kierowca 16 lipca 2019 roku z firmy wywozowej „ASTWA” zgłosił brak segregacji przez właścicielkę nieruchomości w Niewodowie. Urząd wysłał do niej wezwanie o wyjaśnienie sposobu segregowania odpadów komunalnych. Właścicielka ustnie wytłumaczyła, że przez pomyłkę wrzuciła do kosza nieodpowiednie odpady. Po interwencji sytuacja już się nie powtórzyła³⁵. (akta kontroli str. 449-484, 565-569)

Do Gminy wpływały także telefonicznie skargi i wnioski dotyczące odbiorców odpadów. W 2017 roku wpłynęło siedem skarg od właścicieli nieruchomości, które dotyczyły nieodebrania śmieci z nieruchomości. Skargi były załatwiane na bieżąco poprzez wyznaczenie odbioru odpadów w innym wyznaczonym terminie.

W 2018 roku wpłynęły dwie skargi³⁶, a w 2019 roku – 32 skargi i jeden wniosek. Skargi dotyczyły nieodebrania śmieci z nieruchomości (odbór został zrealizowany w innym wyznaczonym terminie), a wniosek dotyczył nieopróżniania koszy do dna (firma dostała e-mail z prośbą o interwencje) oraz nieodebrania śmieci z części wsi (odbór zrealizowano w innym wyznaczonym terminie). Ustny wniosek złożył też jeden z radnych Gminy. Dotyczył on przesunięcia godzin odbioru z 6:00 na 7:00, jednak firma nie zgodziła się na takie rozwiązanie. (akta kontroli, str. 77-101, 552)

Ogłędziny sposobu odbioru odpadów z terenu Gminy, przeprowadzone 24 stycznia i 6 marca 2020 r. (dniach określonych przez odbiorcę odpadów w harmonogramie wywozu) przez kontrolera NIK, wykazały, że mieszkańcy (z wyjątkiem dwóch nieruchomości, w których mieszkańcy pozostawili popiół w zielonym pojemniku 120 l. na odpady zmieszane, a butelki plastikowe i pieluchy jednorazowe wrzucili do odpadów zmieszanych) stosują się do określonych zasad segregacji i odbioru odpadów. Auto odbierające odpady zmieszane wyposażone było w jedną komorę, a auto odbierające odpady zbierane selektywnie – w trzy lub dwie komory. Pojemniki i worki na odpady spełniały normy określone w regulaminie³⁷.

Ogłędziny w RIPOK w Czartorii wykazały zaś, że transport odebranych odpadów komunalnych przed wyładunkiem był ważony i ewidencjonowany w systemie komputerowym, a karta potwierdzająca odbiór – wydawana dostawcy odpadów.

(akta kontroli str. 235-257, 485-490, 503-530, 541-545)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na niekorzystaniu przez Wójta w latach 2017–2019 z uprawnienia, określonego w art. 9u ust. 1 i 2 *ucpg*³⁸, do kontrolowania przestrzegania i stosowania przepisów *ucpg* przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy.

Wójt Gminy oraz Naczelnik Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Terenowej wyjaśnili, że uznano za wystarczające pozyskiwanie i analizę dokumentów źródłowych oraz okresowych sprawozdań o odebranych i zagospodarowanych odpadach komunalnych

³⁵ Wezwanie nr. RPU.3139.2.72.2019.

³⁶ Skargi dotyczyły: nieodebrania śmieci z nieruchomości i braku worków na odpady biodegradowalne (worki dostarczono ponownie).

³⁷ Niebieski – papier i makulatura, żółty – tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, drobny metal, zielony – szkło opakowaniowe, brązowy – odpady ulegające biodegradacji (§ 6 pkt 4 ust. 2 Regulaminu z 20 lutego 2013 r.).

³⁸ Zgodnie z art. 9u. ust. 1 *ucpg*, wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ustawy, a stosownie do art. 9u ust. 1a. – w stosunku do podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany prowadzić kontrolę, o której mowa w ust. 1, co najmniej raz na dwa lata.

z terenu Gminy. Kontrola właścicieli nieruchomości, od których były odbierane odpady, w pierwszej kolejności była scedowana na pracowników firmy, która te odpady odbierała. Nieprawidłowości były zgłaszane na bieżąco i egzekwowane przez pracowników Gminy.

(akta kontroli str. 371-372)

Naczelnik Wydziału wyjaśnił też, że współpraca z firmami, które obsługiwały Pszok nigdy nie budziła zastrzeżeń.

(akta kontroli str. 144-189, 201-202, 341-345, 371-376, 551)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina nie wykorzystywała wszystkich dostępnych narzędzi nadzoru nad gospodarką odpadami komunalnymi. Przeprowadzono kontrolę tylko jednego z czterech podmiotów odbierających odpady w ramach umów zawartych z Gminą. Nie dotyczyła ona jednak prawidłowości odbioru odpadów od mieszkańców ani realizacji przez ten podmiot kontroli prawidłowości segregacji odpadów przez mieszkańców. Gmina nie kontrolowała pozostałych firm deklarujących prowadzenie działalności regulowanej w zakresie usuwania odpadów komunalnych ani nie przeprowadzała kontroli sposobu segregacji odpadów przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Oględziny NIK wykazały zaś przypadki niewłaściwego segregowania odpadów przez mieszkańców.

OBSZAR

3. Osiągnięcie założonych poziomów recyklingu, ponownego użycia i odzysku odpadów komunalnych z terenu gminy, w tym weryfikacja danych otrzymywanych od odbiorców odpadów komunalnych i podmiotów, do których zostały one przekazane

Opis stanu faktycznego

Gmina sporządzała wymagane przepisem art. 9q *ucpg* roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi i terminowo przekazywała je do marszałka województwa. Do rocznych sprawozdań za lata 2017 i 2018 pracownicy Urzędu Marszałkowskiego zgłaszali telefonicznie pracownikom Gminy informacje o błędach w tych sprawozdaniach. Błędy polegały na niewłaściwym zsumowaniu mas odpadów zbieranych selektywnie, co było również przyczyną błędnego obliczenia osiągniętych przez Gminę poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych z papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.

(akta kontroli, str. 341-345, 549-551)

Gmina osiągnęła wymagane ustawowo poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych papieru, metali szkła i tworzyw sztucznych, tj. 36,280% w 2017 roku³⁹ i 38,13% w 2018 roku⁴⁰ (wielkości te zostały wyliczone w trakcie kontroli NIK po wyeliminowaniu błędów rachunkowych). Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami obliczano zgodnie z metodologią określoną w obowiązujących przepisach prawa. Obliczając poziom recyklingu, Gmina prawidłowo korzystała z danych ewidencji ludności o liczbie osób objętych systemem odbioru odpadów oraz osób zameldowanych na stałe i tymczasowo, danych z GUS o ilości wytwarzanych odpadów na jednego mieszkańca na terenie województwa podlaskiego oraz danych ze sprawozdań przekazywanych przez firmy odbierające odpady z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych⁴¹. Gmina weryfikowała dane otrzymywane od uczestników systemu gospodarki odpadami komunalnymi pod względem rachunkowym (dane z kart odbioru odpadów porównywała z danymi ze sprawozdań za I i II półrocze, otrzymywanych od firm odbierających odpady). Gmina nie zlecała badania morfologii odpadów komunalnych, gdyż korzystała z poziomu określonego w *KPGO 2020*⁴².

(akta sprawy str. 549-550, 561-565)

Termin sporządzenia sprawozdania z gospodarowanie odpadami komunalnymi za 2019 rok, zgodnie z art. 12a ust. 2 *ucpg*⁴³, został przesunięty do końca sierpnia 2020 roku.

³⁹ W korekcie sprawozdania rocznego wójta błędnie wyliczono poziom recyklingu na 31,607%.

⁴⁰ W korekcie do sprawozdania rocznego wójta błędnie wyliczono poziom recyklingu na ok. 71,46%.

⁴² Krajowy plan gospodarki odpadami 2022.

⁴³ Ustawa z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz.150).

Analiza danych ujętych w sprawozdaniach złożonych przez podmioty odbierające odpady z terenu Gminy oraz ujętych w kartach ewidencyjnych odpadów i informacjach przekazanych przez Zakład Zagospodarowania Odpadów w Czartorii wykazała, że w latach 2016–2018:

- masa odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy wzrosła z 1.659,290 Mg w 2016 roku do 2.562,775 Mg w 2018 roku, tj. o 35%,
- masa odpadów zmieszanych (o kodzie 20 03 01) wzrosła odpowiednio z 1.354,197 Mg do 2.021,3 Mg, tj. o 667,119 Mg (o 33%),
- odpady selektywnie zebrane (papier, tworzywa sztuczne, metal, szkło i odpady wielomateriałowe) w masie odebranych odpadów stanowiły 18% w 2016 roku (306 Mg), 14% w 2017 roku (331,370 Mg), 12,5% w 2018 roku (326 Mg),
- masa tych frakcji odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi wyniosła w 2016 roku 381 Mg, a w 2018 roku 326 Mg, w tym odpady wysegregowane ze zmieszanych odpadów stanowiły odpowiednio 4,35% oraz 2,2%,
- poziomy recyklingu przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych wyniosły w latach 2016–2018 odpowiednio 22,89%, 36,28% i 38,13% (wymagany *ucpg* poziom recyklingu w latach 2016–2019 wynosił kolejno 18%, 20% i 30%,
- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł w latach 2016–2018 po 0%. Poziomy recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych w latach 2017–2018 wyniosły odpowiednio: 92% i 100%.
(akta kontroli. str. 377, 494-496, 540)

Gmina wg. ustaleń NIK dokonała błędnych korekt sprawozdań rocznych za lata 2017 i 2018, co zostało opisane w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Za zadania związane z funkcjonowaniem gospodarki odpadami w Urzędzie odpowiedzialni byli głównie czterej pracownicy: Naczelnik Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Terenowej⁴⁴, Inspektor⁴⁵ Wydziału GPiT, Starszy Inspektor Wydziału GPiT⁴⁶ oraz Inspektor w Wydziale Rolnictwa Podatków i Usług⁴⁷. Inspektor w Wydziale Rolnictwa Podatków i Usług, odpowiedzialny za prowadzenie w systemie informatycznym ewidencji właścicieli i spraw dotyczących wymiaru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi⁴⁸; zastępowany był przez Naczelnika Wydziału.

W Gminie przeprowadzono w 2017 roku audyt pt.: „Nadzorowanie gospodarowania odpadami komunalnymi”⁴⁹. Zalecenia audytu dotyczyły m.in. aktualizacji zakresów czynności i weryfikacji podziału obowiązków.

Naczelnik Wydziału GPiT (pełniąca obowiązki od 15 czerwca 2018 r.) poinformowała, że zakresy obowiązków były aktualizowane w 2018 roku ze względu na konieczność podziału tych obowiązków oraz na większe ich zrównoważenie. W przyszłości planowane jest zatrudnienie osoby w Wydziale, która przejmie część obowiązków związanych gospodarką odpadową w Gminie. Ponadto część z obowiązków dotyczących gospodarki odpadami zostanie przekazana innemu pracownikowi. (akta kontroli, str.380-381)

Gmina do 16 lutego 2020 roku nie opublikowała na stronie BIP⁵⁰ Urzędu analiz rocznych gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy za lata 2017–2018, co zostało opisane w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁴⁴ Dalej: Wydział GPiT. Naczelnik Wydziału miał również zastępować swoich pracowników.

⁴⁵ Inspektor Wydziału GPiT był odpowiedzialny zgodnie z obowiązującym zakresem obowiązków za 58 zadań, w tym 19 związanych z systemem gospodarowania odpadami (m.in. sporządzanie i weryfikacja otrzymywanych sprawozdań, prowadzenie rejestrów, obliczanie poziomów recyklingu, kontrole podmiotów uczestniczących w systemie odbioru odpadów).

⁴⁶ Starszy Inspektor Wydziału GPiT był odpowiedzialny za przygotowanie i przeprowadzanie zamówień publicznych oraz kwestie regulacji i organizacji Pszok.

⁴⁷ Inspektor Wydziale GPiT był odpowiedzialny za prowadzenie w systemie informatycznym ewidencji właścicieli i spraw dotyczących wymiaru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Zastępowany był przez Naczelnika Wydziału.

⁴⁸ Inspektor w Wydziale Rolnictwa Podatków i Usług gromadził dokumenty niezbędne do wymiaru opłaty oraz przygotowywał projekty decyzji określających obowiązek uiszczenia opłaty za odbieranie odpadów komunalnych.

⁴⁹ Nr 1/AW/ZZ/2016.

⁵⁰ Analizy zostały opublikowane 17 lutego 2020 r.

Gmina, ustalając stawki opłat za odbiór odpadów komunalnych, nie przewidywała dochodów z przekazywania do recyklerów odpadów selektywnie zebranych. W okresie objętym kontrolą Gmina nie uzyskiwała dochodów z tego tytułu. Opłaty ustalono dla jednej osoby w gospodarstwie nie większym niż sześć osób oraz dla gospodarstw sześciuosobowych i większych. Opłaty wnoszone miesięczne w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego wynosiły:

- w 2017 roku – 6,50 zł w przypadku selektywnej zbiórki odpadów i 19,50 zł w przypadku nieselektywnego ich zbierania,
- w 2018 roku odpowiednio 10 zł i 25 zł,
- w 2019 roku odpowiednio 14 zł i 30 zł.

Opłaty wnoszone miesięcznie w przypadku gospodarstw domowych składających się sześciu i więcej osób wynosiły odpowiednio 84 zł i 180 zł w 2019 roku, jeżeli odpady zbierane są w sposób selektywny, a wyższa stawka pobierana była za odpady zmieszane – 19 zł i 57 zł.

Koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi wyniosły: w 2017 roku – 729 tys. zł, w 2018 roku – 966 tys. zł, a w 2019 roku – 1.268 tys. zł. W tym okresie wpływy z opłat wyniosły odpowiednio 609 tys. zł, 839 tys. zł oraz 1.123 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą zaległości w opłatach od mieszkańców (wg stanu na koniec kolejnych lat) wynosiły 39.977,09 zł, 52.545,83 zł oraz 62.964,58 zł i stanowiły odpowiednio 5,26%, 5,17% i 4,62% przypisu tych opłat.

Koszty funkcjonowania systemu w latach 2017–2019 obejmowały: koszt odbioru i zagospodarowanie odpadów komunalnych (odzysk, recykling i unieszkodliwianie), koszty administracyjne obsługi systemu (prowizja za inkaso, wynagrodzenie i pochodne wynagrodzenia, szkolenia, zakup materiałów biurowych, serwis, licencja i oprogramowanie, korespondencja, koszty komornicze). (akta kontroli str. 435-437, 449-484)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nierzetelne sporządzanie korekt sprawozdań⁵¹, co było przyczyną nieprawidłowego obliczenia:
 - w 2017 roku poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych – podano bowiem 31,607%, zamiast 36,280%,
 - w 2018 roku poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów tych samych frakcji odpadów, co w 2017 roku, który z powodu błędów rachunkowych wyliczono błędnie na 71,46% zamiast na 38,13%.

Wójt Gminy oraz pracownik odpowiedzialny za sporządzanie sprawozdań wyjaśnili, że deklaracja osiągniętego wskaźnika recyklingu na poziomie 71,46% w złożonej korekcie spowodowana była m.in. podwojoną omyłkowo wartością w dziale VIII w przypadku kodu 15 01 02.

2. Dopiero podczas kontroli NIK, tj. 16 lutego 2020 r., na stronie BIP Urzędu opublikowano analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy za lata 2017–2018. Zgodnie z art. 9**tb** *ucpg* analizy te sporządza się do 30 kwietnia za poprzedni rok (ust. 2) i podlegają publikacji na stronie BIP (ust. 3). Zdaniem NIK, tak późne opublikowanie analiz nie zapewniło osobom zainteresowanym uzyskania informacji publicznej,

⁵¹ W dziale V sprawozdania rocznego wójta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2018 rok podano w ośmiu z 22 pozycji błędne masy odpadów (w wierszu czwartym, w trzeciej kolumnie dotyczącej masy odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi). Błędy dotyczyły kodów: 20 01 01 Papier i tektura – było 8,770 Mg, powinno być 7,574 Mg, 19 12 01 Papier i tektura – było 23,325 Mg, powinno być 23,407 Mg, 15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych – było 116,955 Mg, powinno być 116,503 Mg, 15 01 04 Opakowania z metali – było 12,963 Mg, powinno być 13,056 Mg, 15 01 05 Opakowania wielomateriałowe – było 3,619 Mg, powinno być 3,656 Mg, 15 01 07 Opakowania ze szkła – było 82,870 Mg, powinno być 28,690 Mg, 15-01-01 Opakowania z papieru i tektury – było 3,627 Mg, powinno być 6,311 Mg, 19 12 01 Wysortowane z 20 03 01 Papier i tektura – było 0,304 Mg, powinno być 1,432 Mg.

zawierającej aktualne informacje o sprawach publicznych, stosownie do art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o *dostępie do informacji publicznej*⁵².

(akta kontroli, str. 382-407)

Wójt Gminy wyjaśnił, że analizy były sporządzone terminowo, jednakże z powodu przeoczenia nie opublikowano ich na stronie internetowej Gminy.

(akta kontroli, str. 73-74, 242-257, 494-496)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina zapewniła osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów biodegradowalnych przekazywanych do składowania. Poziomy ustalono zgodnie z metodologią określoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska⁵³, jednak zostały one nieprawidłowo obliczone. Błędy rachunkowe pojawiły się również w korektach sprawozdań rocznych Wójta, a dane użyte do obliczenia wskaźników recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, szkła, tworzyw sztucznych i metali były błędnie zsumowane przez pracownika Urzędu. W latach 2017–2019 na stronie BIP Urzędu nie opublikowano analiz funkcjonowania systemu odbioru odpadów za lata 2017 i 2018. W konsekwencji nie poinformowano mieszkańców o stanie systemu odbioru odpadów komunalnych.

OBSZAR

4. Prowadzenie przez gminę działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym promujących selektywne zbieranie takich odpadów

Opis stanu faktycznego

Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami zostało w Gminie uregulowane w Regulaminie. Na stronie internetowej Gminy zamieszczano materiały o charakterze informacyjnym i edukacyjnym, zgodne z informacjami zamieszczonymi na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska.

W okresie objętym kontrolą Gmina zapewniała swoim mieszkańcom informacje na tablicach ogłoszeń, na sesjach Rady Gminy, na stronie internetowej Urzędu, dotyczące: terminów płatności za gospodarowanie odpadami komunalnymi, harmonogramu odbioru odpadów, formularza deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Na stronie internetowej gminapiatnica.pl, w zakładce baza aktów własnych, dostępne były m.in. treści podjętych uchwał w sprawie gospodarki odpadami komunalnymi.

Dopiero 16 lutego 2020 r. na stronie BIP Urzędu opublikowano analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy za lata 2017 i 2018, co zostało opisane w pkt. 3 wystąpienia, w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Przed zmianą stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi, we wrześniu 2017 roku, za pośrednictwem sołtysów oraz wysyłane pocztą były zawiadomienia skierowane do wszystkich właścicieli nieruchomości o zmianie stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z wymaganiami *ucpg*, zakres informacji opublikowany przez Gminę na stronie internetowej obejmował:

- analizę stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Piątница za rok 2016 oraz za rok 2019⁵⁴, bez informacji o osiągniętych poziomach recyklingu,
- harmonogram wywozu odpadów,
- informację o podmiotach odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, o miejscach zagospodarowania niesegregowanych odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, o osiągniętych

⁵² Dz. U. z 2019 r. poz. 1429, ze zm.

⁵³ Obecnie Ministra Klimatu. Zakres jego działania określony został zgodnie z art. 33 ust. 1 pkt 1 *ustawy o Radzie Ministrów*, (Dz. U. z 2019 r. poz. 1171) i określony w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 marca 2020 r. w *sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu* (Dz. U. poz. 495).

⁵⁴ Zgodnie z art. 9tb ust. 2 i 3 *upcg*.

przez Gminę oraz podmioty odbierające odpady komunalne na podstawie umowy z właścicielem nieruchomości wymaganych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania za rok 2016,

- dane adresowe Pszok oraz daty zbiórek aukcyjnych organizowanych przez Gminę,
- informację o zbieraniu odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych,
- informację o przedsiębiorcach świadczących usługi odbioru odpadów.

Gmina w okresie objętym kontrolą prowadziła działania informacyjne⁵⁵ dotyczące prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi, które były zgodne z niektórymi postanowieniami *WPGO 2016–2022*, tj.: zachęty do kompostowania odpadów z pielęgnacji zieleni oraz bioodpadów, stosowania w Urzędzie Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją. Mieszkańcy byli każdorazowo, podczas podpisywania deklaracji w Urzędzie, informowani ustnie przez pracownika Urzędu o tym jak postępować z odpadami. Grupą docelową, do której Gmina skierowała działania promujące prawidłowy sposób postępowania z odpadami były głównie dzieci w wieku szkolnym. Ponad w ramach działań informacyjnych corocznie wydawane były dla mieszkańców ulotki edukacyjne odnośnie segregacji odpadów. W okresie objętym kontrolą Gmina we współpracy ze Szkołą Podstawową w Piątnicy przeprowadzała działania informacyjne i edukacyjne promujące selektywne gospodarowanie odpadami, polegające na:

- udziale w ogólnopolskiej akcji ekologicznej „Sprzątanie świata: Polska”,
- promocji wykorzystywania surowców wtórnych w ramach plastycznych zajęć szkolnych, m.in. makiety (np. oceanu, stref roślinno-klimatycznych Ziemi, modeli komórek peryskopu, światełka odblaskowego, „oczek” do prezentacji napięcia powierzchniowego wody, rolek z obrazami do prezentacji wrażeń optycznych),
- wykorzystaniu plastikowych opakowań po produktach, jako pojemniki laboratoryjne do doświadczeń i badań, wykorzystanie modeli układu krwionośnego, oddechowego i pokarmowego wykonanych przez uczniów z kartonowych odpadów, pudełek, rolek po papierach i ręcznikach, styropianowych opakowań i plastikowych jajek z „niespodzianki”,
- zbiórce zużytych telefonów komórkowych w ramach akcji Sprzątanie świata – Ekophone⁵⁶, zużytych kluczy, zużytych kredek świecowych i drewnianych do recyklingu, makulatury, plastikowych nakrętek z przeznaczeniem na fundusz dla chorych dzieci, książek – „Podaruj książkę bibliotece” (zamiast wyrzucać),
- spotkaniach klas 1–3 z pracownikami Urzędu w ramach lekcji „Czysta Gmina”.

Zakres działań edukacyjnych i informacyjnych skierowany do wszystkich mieszkańców Gminy nie obejmował zagadnień wskazanych w pkt 6 ppkt 6.1 (działania 6.1.1 i 6.1.2) *WPGO 2016–2022*, tj. dotyczących:

- zapobiegania powstawaniu opadów komunalnych,
- prawidłowego sposobu postępowania z odpadami wobec różnych grup docelowych, pełnoletnich mieszkańców Gminy,
- promowania wymiany i darowizny używanych przedmiotów, przestrzegania terminów przydatności produktów do spożycia w celu zapobiegania marnotrawieniu, wykorzystywania pojemników i toreb wielokrotnego użycia, przekazywania potrzebującym żywności dobrej jakości oraz wyboru wielkości porcji żywieniowych w zakładach gastronomicznych.

Wójt poinformował, że część z tych działań zostanie podjęta po uchwaleniu nowego regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy. Gmina dotąd nie opracowywała zasad zapobiegania powstawania odpadów komunalnych. Niemniej kładła duży nacisk na zaszczepienie konieczności zapobiegania powstawania odpadów komunalnych u dzieci w szkołach poprzez różne inicjatywy ekologiczne, akcje oraz

⁵⁵ Zgodnie z art.3 ust. 2 pkt 8 *ucpg*.

⁵⁶ 19,5 kg telefonów w grudniu 2019 roku.

spotkania. W budynku Urzędu propagowano racjonalne gospodarowanie materiałami biurowymi. Ponadto poinformował, że Gmina w latach 2017–2019 nie stosowała „Zielonych Zamówień Publicznych” ze względu na możliwość ograniczenia konkurencji w postępowaniach na odbiór i zagospodarowanie odpadów. Wprowadzenie kryteriów ekologicznych (np. klasa silników samochodów) mogłoby wyeliminować z rynku usług mniejsze przedsiębiorstwa, dysponujące starszymi typami pojazdów, ale dopuszczonymi do obsługi oraz podnieść koszty odbioru odpadów od mieszkańców. System Ekozarządzania i Audytu (EMAS) nie był wdrażany. Możliwość wprowadzenia tego systemu zostanie rozważona. (akta kontroli, str. 258-322, 334-345, 449-484, 561-565)

Na terenie Gminy zidentyfikowano w latach 2017–2019 jedno „dzikie wysypisko”. Podjęte przez Urząd działania (usunięcie odpadów i sprzedaż działki gminnej) skutkowało jego trwałą likwidacją. W trakcie kontroli NIK odnotowano jeden przypadek składowania odpadów na działce gminnej w miejscu do tego nieprzeznaczonym (o którym Wójt nie miał wiadomości), obok zlikwidowanego przez Urząd w roku 2018 „dzikiego wysypiska”. W drugim przypadku, w miejscu uprzątniętego przez Gminę wysypiska w 2011 roku, mimo postawienia znaku „Zakaz wyrzucania śmieci” odpady w znacznej ilości były pozostawiane nadal na działce gminnej, co wykazały oględziny NIK.

(akta kontroli str. 221-224, 258-272, 341-353, 485-490)

Naczelnik Wydziału GPiT poinformował, że w celu wykrywania i likwidacji źródeł zanieczyszczeń Gmina współpracuje z mieszkańcami oraz Policją. Organizowane jest wspólne sprzątanie okolicznych lasów i poboczy dróg gminnych. Gmina dostarcza kontenery i worki do odbioru śmieci oraz rękawice. Gmina otrzymywała zgłoszenia o lokalizacji dzikich wysypisk:

1. Z Posterunku Policji w Piątnicy otrzymano informację, że na działkach nr 25 i nr 27, będących własnością Gminy, występowało „dzikie” wysypisko śmieci. Przeprowadzono oględziny i wystosowano pismo do Posterunku Policji w Piątnicy z informacją, że będzie ono sukcesywnie porządkowane w miarę posiadanych środków finansowych przez Gminę. W 2017 roku zakupiono rękawice, zamówiono kontener z firmy wywozowej, ale firma ta poinformowała telefonicznie, że z powodu niekorzystnych warunków atmosferycznych trudności w dojeździe do „dzikiego” wysypiska samochodem ciężarowym nie może zrealizować usługi.
2. Od mieszkańca wsi Zabawka i radnego Gminy otrzymano wniosek ws. uporządkowania pasa drogowego drogi gminnej wewnętrznej, w obrębie Zabawka. Miejsce to uporządkowywano i umieszczono tam tabliczkę zakazującą wysypywania śmieci.
3. Od sołtysa wsi Kosaki otrzymano informację, że „dzikie” wysypisko w obrębie Kosaki na działce nr 119, stanowiącej własność Gminy, zostało uporządkowane.
4. Od Dyrektora Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego w Drozdowie otrzymano informację, że na działce nr 505, położonej za cmentarzem należącej do Parafii w Drozdowie, znajdowało się „dzikie wysypisko”. Wystosowano pismo do proboszcza parafii w Drozdowie. W rezultacie teren został uporządkowany przez właściciela.
5. Od mieszkańca Gmina otrzymała informację o odpadach pozostawionych w pasach drogowych drogi krajowej nr 64 (działka nr 564/1) w obrębie Piątnica Włociańska i w pasie drogowym wewnętrznej drogi gminnej (działka nr 564/1 – teren fortu w obrębie Piątnica Włociańska). W związku z tym wystosowano pismo do GDDKiA w Białymstoku Odział w Łomży w celu uporządkowania tego miejsca. W rezultacie teren i pas drogowy wewnętrznej drogi gminnej zostały uporządkowane.

(akta kontroli, str. 77-101, 221-224, 258-272, 341-345)

W latach 2017–2019 Gmina nie przekazała GUS rzetelnych informacji o istniejących i zlikwidowanych wysypiskach śmieci, co zostało opisane poniżej, jako *Stwierdzona nieprawidłowość*.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na nieprzekazywaniu przez Gminę w latach 2017–2019 do GUS w sprawozdaniu SG 01 Statystyka gminy Gospodarka mieszkaniowa komunalna

(SG-01-3BZ/W), wbrew wymogom art. 30 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 rok o *statystyce publicznej*⁵⁷, rzetelnych informacji o istniejących i zlikwidowanych wysypiskach śmieci, tj. o dwóch istniejących wysypiskach w 2017 roku oraz o jednym zlikwidowanym w 2018 roku (o powierzchni 376 m.kw., z którego usunięto 3,5 tony odpadów).

Naczelnik Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Terenowej wyjaśnił, że nie przekazano tych informacji GUS przez przeoczenie. Gmina przekazała do GUS w trakcie kontroli NIK (7 lutego 2020 roku) informację o dwóch „dzikich” wysypiskach istniejących w 2017 roku oraz o jednym zlikwidowanym i jednym istniejącym wysypisku w 2018 roku.

Naczelnik i Starszy Inspektor w Wydziale GTiP, wyjaśnili, że nie zlikwidowano wysypiska śmieci objętego oględzinami ze względu na brak środków finansowych w budżecie Gminy. Podjęto jednak działania zmierzające do oszacowania tego przedsięwzięcia i w zakresie rozpoznania cenowego. W lutym 2020 roku oferent, po oględzinach tego miejsca, wstępnie wycenił usługę na około 30 tys. netto. Po zabezpieczeniu środków finansowych w budżecie Gminy będzie możliwa realizacja przedsięwzięcia.

(akta sprawy str. 77-101, 221-224, 258-272, 341-353)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina uregulowała i prowadziła bieżące działania informacyjne i edukacyjne dotyczące prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi, zwracając szczególną uwagę na zapewnienie skutecznej segregacji poszczególnych frakcji odpadów. Przyczyniło się to do deklaracji selektywnej zbiórki odpadów przez większość mieszkańców już w 2017 roku. Działania informacyjne obejmowały niektóre kierunki działań wskazanych w *WPGO 2016–2022* w zakresie: zbiórki plastikowych nakrętek, zachęty do kompostowania odpadów z pielęgnacji zieleni oraz bioodpadów, organizacji działań edukacyjno-informacyjnych dla młodzieży szkolnej. Urząd nie poinformował jednak mieszkańców o stanie gospodarki odpadami za lata 2017–2018, a działań mających na celu zapobieganie powstawania opadów komunalnych nie prowadzono. Organy Gminy podejmowały działania w celu likwidacji „dzikich wysypisk”. Nie doprowadziło to jednak do likwidacji takich wysypisk i nie zapobiegło powstaniu kolejnego w 2018 roku, o którym Wójt Gminy nie wiedział.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust.1 pkt 5 *ustawy o NIK*, wnosi o:

Wnioski

1. Podjęcie przez Urząd kontroli przestrzegania i stosowania przepisów *ucpg* przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy, określonych w art. 9u ust. 1 i 1a *ucpg*.
2. Skorygowanie błędów rachunkowych w sprawozdaniu wójta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2018 rok oraz wyeliminowanie powstawania takich błędów w przyszłości.
3. Niezwłoczne publikowanie w BIP analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi.
4. Rzetelne informowanie GUS o występowaniu i likwidacji „dzikich wysypisk śmieci” na terenie Gminy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK*, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

⁵⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 591.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK*, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 21 maja 2020 rok

Kontroler:
Karolina Liberadzka-Czubowska
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Robert Skwarko

.....
podpis